ANS-LIS-02 · ETKİNLİK 2

Grup Sohbetinde Tanık

Dışlama ve izinsiz ekran görüntüsü üzerine vaka çalışması: tanık ne yapabilir?

Etkinlik Adı	Grup Sohbetinde Tanık (ANS-LIS-02)
Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası Beceriler
Kazanım	9. Sınıf · 24 · Kişiler Arası Beceriler — Zorbalıkla baş etme yollarını kullanır.
Sınıf Düzeyi	9. sınıf (tüm lise sınıflarına uyarlanabilir)
Süre	40 dk (bir ders saati)
Araç-Gereçler	• Çalışma Kâğıdı 1: Vaka metni (her öğrenciye bir kopya) • Çalışma Kâğıdı 2: Tanık analizi ve kişisel taahhüt (her gruba ve her öğrenciye bir kopya) • Tahta ve tahta kalemi
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	• Çalışma kâğıtlarını çoğaltın. • Tahtaya konunun tanımını yazın: "Akran nezaketi; arkadaşlarımıza yüz yüze ve çevrim içi ortamda değer verdiğimizi küçük davranışlarla göstermektir. Siber zorbalık ise dijital araçlarla (mesaj, sosyal medya, oyun, grup sohbeti) bir kişiye tekrarlayan ve kasıtlı biçimde zarar verilmesidir: alay etme, dışlama, utandırıcı paylaşım, tehdit, kimliğe bürünme." • Tahtaya zorbalığın üç ölçütünü yazın: TEKRARLAMA · KASIT · GÜÇ DENGESİZLİĞİ. • Tahtanın bir köşesine "Dur · Kaydet · Söyle" adımlarını yazın.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. **Giriş (5 dk).** Sınıfa sorun: "Bir grup sohbetinde biri hedef alındığında çoğu kişi ne yapar?" Yanıtları alın. Tanık kavramını açıklayın: Zorbalığı gören, duyan ya da okuyan herkes tanıktır ve tanığın tepkisi durumu değiştirebilir. 2. **Vakayı okuma (7 dk).** Çalışma Kâğıdı 1'i dağıtın; öğrenciler vakayı bireysel okur. Vakadaki kişilerin hayalî olduğunu hatırlatın. 3. **Grup analizi (13 dk).** Dörder kişilik gruplar Çalışma Kâğıdı 2'deki soruları yanıtlar: Zorbalığın üç ölçütü var mı? Kim hangi rolü üstlendi (başlatan, destekleyen, sessiz tanık, destek olan)? Öğrenci D ve Öğrenci F her aşamada ne yapabilirdi? Öğrenci E için Dur · Kaydet · Söyle adımları nasıl uygulanır? Grubun baskısı tanığın kararını nasıl etkiler? 4. **Sınıf paylaşımı (10 dk).** Gruplardan önerilerini alın ve tahtada "Tanığın hamleleri" listesini oluşturun: yaymamak, zarar görene özelden destek olmak, gruba net ve saygılı bir cümle yazmak, bildirme aracını kullanmak, bir yetişkine söylemek. Öğrenci A ve B için de onarıcı adımları konuşun: özür, içeriği silmek, zararı telafi etmek.

	5. **Kapanış (5 dk).** Öğrenciler Çalışma Kâğıdı 2'nin son bölümüne kişisel taahhüt cümlelerini yazar. Şu mesajla bitirin: "Nezaket önler, tanık olan durdurur, yardım istemek güçtür."
Kazanımın Değerlendirilmesi	• Grup analizlerinde öğrencilerin zorbalığın üç ölçütünü vakaya uygulayabildiği incelenir. • Öğrencilerin zarar gören ve tanık için en az iki uygun baş etme yolu (Dur · Kaydet · Söyle, destek mesajı, bildirme, yetişkine söyleme) önerebildiği gözlenir. • Gönüllü öğrencilerin taahhüt cümleleri dinlenir; cümlenin uygulanabilir bir adım içerip içermediği birlikte değerlendirilir.
Uygulayıcıya Not	• Vakadaki kişiler hayalîdir; öğrencilerden sınıftaki gerçek olaylarla ya da kişilerle eşleştirme yapmamaları istenir. Uygulama adı kullanılmaz. • Öğrenci A ve B damgalanmaz; davranış ile kişi ayrılır. Tartışma cezaya değil, zararın onarılmasına odaklanır. • Engelleme ve bildirme adımları uygulamadan bağımsız anlatılır: "Uygulamanın bildirme ve engelleme araçlarını kullan." • Yasal yaptırım ayrıntısına girilmez; okul idaresi ve rehberlik servisiyle iş birliği yapıldığı, gerekirse resmî makamlara başvurulduğu belirtilir. • Etkinlik sırasında ya da sonrasında bir öğrencinin risk altında olabileceğini fark ederseniz öğrenciyi sınıf önünde sorgulamayın; okul rehberlik servisi ve okul idaresiyle iş birliği yaparak kurum prosedürünü izleyin.
Çalışma Kâğıdı	Çalışma Kâğıdı 1: Vaka · Çalışma Kâğıdı 2: Tanık Analizi ve Taahhüdüm (sonraki sayfalarda)

ÇALIŞMA KÂĞIDI 1 · ANS-LIS-02

Vaka: Sınıf Grubu

Vakadaki kişiler hayalîdir. Okurken her mesajda bir tanığın neler yapabileceğini düşün.

Kim?	Ne oldu?
	Sınıf sohbet grubu, akşam saat 22.40
Öğrenci A	Öğrenci E'nin derste yaptığı sunumdan kısa bir video paylaşır: "Şu sese bakın!"
Öğrenci B	Art arda üç gülme emojisi gönderir.
Öğrenci C	"Bunu bütün okula atalım."
Öğrenci D	Mesajları görür, bir şey yazmaz.
Öğrenci A	Öğrenci E'nin bir arkadaşına gönderdiği özel mesajın ekran görüntüsünü paylaşır: "Bir de bunu okuyun."
Öğrenci B	"E görmesin, yeni grup açalım; E'siz."
	Ertesi gün Öğrenci E okula gelmez. Sonraki hafta yeni grupta benzer paylaşımlar sürer.
Öğrenci F	Yeni gruba eklenir. Paylaşımları görünce ne yapacağını düşünür.

Düşün: Öğrenci D yalnızca okudu, hiçbir şey yazmadı. Tanık mıdır? Sessizliği Öğrenci E için ne anlama gelebilir?

ÇALIŞMA KÂĞIDI 2 · ANS-LIS-02

Tanık Analizi ve Taahhüdüm

Soru	Grubumuzun yanıtı
1. Ölçütler. Tekrarlama, kasıt ve güç dengesizliği var mı? Nerede?	
2. Roller. Başlatan, destekleyen, sessiz tanık, destek olan kim?	
3. Tanığın hamleleri. Öğrenci D ve F her aşamada ne yapabilirdi?	
4. Dur · Kaydet · Söyle. Öğrenci E bu adımları nasıl uygular?	
5. Onarım. Öğrenci A ve B verdikleri zararı nasıl onarabilir?	

Taahhüdüm: Bir grup sohbetinde zorbalığa tanık olursam ilk olarak…

Hatırla: Tanık olma, destek ol.